

ЗАКОНИК О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ И ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО

(de lege lata – de lege ferenda)

САДРЖАЈ

РЕЦЕНЗИЈА ЗБОРНИКА РАДОВА	11
<i>Проф. др Станко Бејатовић</i>	
ЗАКОНСКА НОРМА КАО ПРЕТПОСТАВКА ЕФИКАСНОСТИ ПОСТУПАЊА ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА.....	15
1. Опште напомене о законској норми и њеном утицају на ефикасност поступања јавног тужиоца у кривичним стварима	15
2. Законик о кривичном поступку као нужан предуслов ефикасности поступања јавног тужиоца у кривичним стварима	18
3. Прецизност садржаја правне норме и услова примене мера и института и њихов утицај на ефикасност рада јавног тужиоца.....	36
5. Адекватна примена законске норме као услов ефикасности поступања јавног тужиоца	37
6. Злоупотреба права и њен утицај на ефикасност поступања	38
<i>Др Милан Шкулић</i>	
САДАШЊА, БУДУЋА И МОГУЋА КОНЦЕПЦИЈА ИСТРАГЕ У ЗАКОНИКУ О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ	42
1. Уводна разматрања	42
2. Основни елементи истраге према Законнику о кривичном поступку из 2001. године	43
3. Основи упоредног кривичног процесног права и нека компаративна решења у односу на кривичну истрагу.....	50
4. Истрага према ЗКП-у из 2006. године и разлози за давање преваге јавно-тужилачкој истрази у односу на судску истрагу	55
5. Да ли је оправдана глорификација судске истраге и да ли је јавни тужилац кривичнопроцесна странка?.....	57
6. Докази из истраге	60
7. Одлука о спровођењу истраге	61
8. Да ли је наша садашња судска „истрага“ заиста истрага?.....	62
9. Странацка (паралелна) истрага	63
10. Закључак.....	65
<i>Саша Радуловић</i>	
КОНЦЕПТ ИСТРАГЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ВИСОКОТЕХНОЛОШКОГ КРИМИНАЛА И УЛОГА ПОСЕБНОГ ТУЖИЛАШТВА ЗА ВИСОКОТЕХНОЛОШКИ КРИМИНАЛ	67
<i>Др Војислав Ђурђић</i>	
НАЧЕЛА УРЕЂЕЊА КРИВИЧНЕ ТУЖБЕ.....	83
Увод	83
Начело официјелности кривичног гоњења	84

Начело легалитета кривичног гоњења	87
Начело опортунитета кривичног гоњења.....	89
Однос између начела легалитета и опортунитета	94
Случајеви опортунитета кривичног гоњења према позитивном праву	99
Начело мутабилитета	102
Закључне напомене	103
<i>Бранислава Вучковић</i>	
ПОСТУПАЊЕ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У СРБИЈИ ПРЕМА ЖРТВАМА – ОШТЕЋЕНИМ-СВЕДОЦИМА У ПОСТУПЦИМА ПРЕМА ПУНОЛЕТНИМ УЧИНИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА	106
1. Устав, Европска конвенција, Законик о кривичном поступку, Кривични законик и Породични закон	106
2. Начела.....	106
3. Повећање степена осетљивости јавних тужилаца у поступцима и раду са жртвама/оштећенима и сведоцима	110
4. Упоредно кривично законодавство и идеје у погледу превазилажења проблема	112
5. Канцеларија државног тужиоца.....	114
Јединица за помоћ жртвама – сведоцима у држави Колорадо УСА.....	114
Сједињене Америчке Државе – Држава Мисури	115
Организација тужилаштва и заштита жртава у НР Кини	116
Заштита жртава и сведока и њихових исказа у кривичном поступку у држави Нови Јужни Велс у Аустралији	117
Закључак.....	122
<i>Др Љубомир Прелић</i>	
ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ ЗА МАЛОЛЕТНИКЕ И ПРАВНИ ЛЕКОВИ У ПОСТУПКУ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА.....	123
1. Малолетничка деликвенција данас	123
2. Законски оквир	126
3. Обим коришћења правних лекова од стране јавног тужиоца у поступку према малолетницима	128
4. Пракса и поједина спорна правна питања.....	129
5. Закључак.....	135
<i>Др Лепосава Крон</i>	
ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА: ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ ..	137
1. Малолетничка делинквенција и ментално здравље заједнице.....	137
2. Фактори ризика за рано укључивање у криминалне активности	138
3. Формативни период, адолесценција и родитељско програмирање	141
4. Психопатске девијације као фактор предиктиван за делинквентно понашање	145

5. Психопатски поремећај: клиничке црте, симптоми, дијагностички критеријуми	148
6. Закључне напомене: О психодинамици психопатских девијација.....	154
7. Post scriptum	155
8. Референце.....	155
<i>Биљана Силађи</i>	
ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ ЗА МАЛОЛЕТНИКЕ КАО СУБЈЕКТ ПОКРЕТАЊА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА.....	159
1. Опште напомене	159
2. Овлашћени тужилац у поступку према малолетницима	159
3. Опортунитет код покретања кривичног поступка	160
4. Опортунитет приликом извршења казне.....	161
5. Условно покретање поступка.....	162
6. Закључна разматрања.....	163
Прописи.....	163
Литература	164
<i>Љубиша Драгашевић</i>	
ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ И ПОСТУПЦИ ЗА КАЖЊАВАЊЕ БЕЗ ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА.....	165
1. Увод	165
2. Поступак за кажњавање пре главног претреса	166
3. Поступак за кажњавање и изрицање условне осуде од стране истражног судије.....	171
<i>Лепосава Вујановић-Порубовић Наташа Кривокапић Читаковић</i>	
ИСКУСТВА И УОЧЕНИ ПРОБЛЕМИ ДО ЗАВРШНЕ ПРИМЕНЕ НАЧЕЛА ОПОРТУНИТЕТА КРИВИЧНОГ ГОЊЕЊА.....	177
1. Примена члана 236. ЗКП.....	177
2. Процедура	178
3. ОШТЕЋЕНИ	179
4. О оправданости.....	180
5. Избор врсте и мере	180
6. Пракса.....	181
<i>Јован Крстић</i>	
ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ОБИМ И ЕФИКАСНОСТ ПРИМЕНЕ ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ	183
Увод: Кривично гоњење у приватном и јавном интересу	183
Организација кривичне тужбе као јавне тужбе	185
Емпиријска анализа: Начело оптужбе организовано као јавна тужба и утицај такве организације јавне тужбе на степен ефикасности кривичног поступка посматран кроз преткривични поступак по кривичној пријави	187

Настанак и субјекти гоњења у јавном интересу	189
Основни научни ставови од којих зависи обликовање ефикасне јавне тужбе	190
Закључак: Начин организовања кривичне тужбе непосредно утиче на ефикасности кривичног поступка	199
Литература	203
<i>Златко Шуловић</i>	
СТАТУС ЈАВНИХ ТУЖИЛАЦА У СРБИЈИ	204
1. Одредбе Устава којима је регулисан положај јавног тужилаштва	204
2. Околности деловања јавног тужилаштва	211
3. Нови Законик о кривичном поступку	213
Прописи и литература	214
<i>Тончић Емилија</i>	
ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ КАО СУБЈЕКТ ЗАКЉУЧЕЊА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ КРИВИЦЕ	216
1. Уводна разматрања и појам Споразума о признању кривице	216
2. Услови за закључење споразума о признању кривице	216
3. Предмет Споразума о признању кривице	217
4. Одлучивање о споразуму о признању кривице	222
5. Пресуда на основу споразума о признању кривице	224
6. Значај примене института споразума о признању кривице	225
Литература коришћена у изради реферата:	226
<i>Др Јован Ђурић</i>	
ТУЖИОЦИ И „ЗАВЕРА ЋУТАЊА“ У НОВОМ РУХУ	227
<i>Бруно Векарић</i>	
СТРАТЕШКИ ПРИСТУП ТУЖИЛАШТАВА У ОДНОСИМА С ЈАВНОШЋУ	240
<i>Зоран Вуцеља</i>	
ПРИМЕНА ЗАКОНА О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА У ТУЖИЛАШТВУ	262
1. Увод	262
2. Основна правила о приступу информацијама од јавног значаја	264
3. Закључак	271
Литература	272
<i>Др Горан Илић</i>	
ВОЈНО ТУЖИЛАШТВО У ПРВИМ ГОДИНАМА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	273
<i>мр Мирослав Симић</i>	
КРИВИЧНО ДЕЛО НАСИЛНИЧКО ПОНАШАЊЕ	278
Уводна разматрања	278

Основни елементи	279
Дотицај овог и других кривичних дела	291
Казнена политика	292
Закључна разматрања.....	293
<i>Љиљана Мауковић</i>	
КРИВИЧНО ДЕЛО НЕДОЗВОЉЕН ПРЕЛАЗ ДРЖАВНЕ ГРАНИЦЕ И КРИЈУМЧАРЕЊЕ ЉУДИ	294
<i>Плазинић Миодраг</i>	
ПОЖЕШКА МРЕЖА ЗА БОРБУ ПРОТИВ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ	300
Пример добре праксе односа јавног тужиоца и других органа	300
<i>Мр Марио Рељановић</i>	
ЗНАЧАЈ ТРЕЋЕГ СТУБА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА ЈАЧАЊЕ МЕЋУНАРОДНЕ ПРАВОСУДНЕ САРАДЊЕ	307
1. „Трећи стуб“ – основ правосудне сарадње држава-чланица ЕУ.....	307
2. Полицијска сарадња	312
3. Сарадња у кривичним стварима.....	318
4. Будућност међународне правосудне сарадње у Европи	324
<i>Драгослав Милановић</i>	
ЕВРОПСКИ НАЛОГ ЗА ХАПШЕЊЕ	326
Појам Европског налога за хапшење.....	328
Подручје примене Европског налога за хапшење	328
Надлежни орган за извршење	329
Садржина Европског налога за хапшење	329
Поступак предаје	329
Разлози за неизвршавање Европског налога за хапшење	330
Добровољна предаја	332
Саслушање траженог лица	332
Предаја лица.....	333
Предаја имовине	336
Трошкови	337
Закључак.....	337
<i>Ненад Вујић</i>	
ЕВРОПСКИ НАЛОГ ЗА ДОСТАВЉАЊЕ ДОКАЗА	338
Постојећи механизми међународне сарадње у циљу прибављања доказа	338
Питање минималних заштитних мера.....	342
Узајамна прихватљивост доказа	342
Тип поступка за који се може издати европски налог за достављање доказа	344
Садржај и облик европског налога за достављање доказа	344

Услови за издавање европског налога за достављање доказа	344
Директна комуникација органа поводом европског налога за достављање доказа	345
<i>Мр Марина Матић</i> ЕВРОПСКИ ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ	346
Corpus Juris	348
Зелена књига о кривичноправној заштити финансијских интереса Заједнице и успостављању Европског тужиоца	349
Лисабонски уговор	352
УЛОГА ТУЖИЛАЦА И ИСТРАЖНОЈ ФАЗИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА У КАНАДИ	356
<i>Припремио Канадски пројекат за реформу правосуђа за „Тужилачке дане“, у сарадњи са г. Андрејс Берзинсом, саветником на Пројекту, фебруар 2009</i> <i>Александар Милосављевић</i> ЗАКОН О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ КАО ПРЕДПОСТАВКА ЕФИКАСНОГ РАДА ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА	361
Литература	391

РЕЦЕНЗИЈА ЗБОРНИКА РАДОВА

Незаобилазан субјекат на пољу борбе против криминалитета је јавно тужилаштво. Посматрано са аспекта времена његовог деловања на овом пољу оно се, скупа са полицијом, налази у првим борбеним редовима и од ефикасности његовог деловања зависи, у не малом степену, и ефикасност кривичног поступка као целине. С обзиром на овакву каузалну повезаност рада јавног тужилаштва и ефикасности борбе против криминалитета поставља се питање предуслова ефикасног деловања овог државног органа. Они су вишеструки, а међу њима посебан значај има законска норма и примена те норме. Само у ситуацијама када имамо адекватну законску норму и њену адекватну примену постоје реалне претпоставке и за ефикасно поступање овог, као и других органа на пољу борбе против криминалитета. Нема сумње, ако одређени законски текст одговара савременим захтевима борбе против криминалитета, ако његове норме налазе адекватну примену у пракси, ако се злоупотребе права свODE на минималне случајеве или пак само на његове покушаје и ако је адекватна организација и функционисање овог органа онда је улога кривичног законодавства у ефикасности поступања јавног тужилаштва у кривичним стварима не само већа већ и знатно успешнија и супротно. Оваква каузална повезаност између правне норме која, када је реч о процесном положају јавног тужилаштва у кривичним стварима, своју реализацију налази у кривично-процесном законодавству, и ефикасности деловања јавног тужилаштва на пољу борбе против криминалитета а тиме и у остваривању функције криминалне политике уопште посебно долази до изражаја у овоме периоду развоја правног система Републике Србије. Ово из разлога што је једна од његових особености и рад на окончању реформе правног система Србије. О разлозима овог посла, као и разлозима његовог што квали-тетнијег окончања сувишно је говорити јер је све већ поодавно кристално јасно. Уместо тог вредна пажње је констатација да у оквиру те реформе посебна пажња се поклања реформи кривичнопроцесног законодавства. Бројни су разлози за тако нешто. Међу њима посебну пажњу заслужују два. То су: Прво, само реформисано кривичнопроцесно законодавство, кривичнопроцесно законодавство усаглашено са општеприхваћеним правним стандардима и решењима присутним у савременом компаративном кривичном процесном законодавству, и то без обзира којем систему (континенталном или

англо-саксонском) оно припада је у функцији онога што представља и један од приоритетних циљева те реформе. Један од приоритетних циљева државе као целине. То је ефикасна борба против свих видова криминалитета. Други разлог лежи у чињеници да је кривично процесно законодавство кључни сеизмограф онога што данас представља, сасвим оправдано, и највећу вредност међународне заједнице као целине. То су слободе и права човека и грађанина. С обзиром на ово, задатак је свих оних који се на било који начин (теоретски или практично) баве проблематиком званом Кривично право да дају свој максималан допринос не само раду на тој реформи већ и максималан допринос квалитету те реформе. У искреној жељи и још искренијој намери да одговори том задатку Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије се определило се за организацију научно-стручног скупа (Тужилачких дана)¹ чији резултат рада је овај зборник радова. Организатори скупа и аутори радова које садржи овај зборник дубоки свесни чињенице да ефикасност рада јавног тужилаштва, уз истовремено вођење рачуна и о другим бројним компонентама његовог деловања, зависи, поред осталог и од нормативног фактора, покушали су да на основу анализе најсавременијих законских прописа који третирају ову проблематику као и анализе неких од питања везаних за практично деловање дају предлоге таквог деловања које ће допринети њеном ефикасном раду, а што је и један од задатака друштва као целине. Ценећи према садржају књиге може се закључити да су у томе и успели. На основу анализе њеног садржаја може се констатовати да се објављивањем ове књиге постижу три циља. Даје се стручно-критичка анализа наших и других савремених законских прописа који представљају нормативну подлогу поступања јавног тужилаштва у борби против криминалитета; Врши се анализа не малог броја питања везаних за практичну примену норми које регулишу процесни положај овог органа на пољу борбе против криминалитета; Односно, дају се предлози таквог деловања које ће допринети његовом ефикасном раду, а што је и један од задатака друштва као целине. Са оваквим приступом у обради предметне проблематике организација оваквог једног скупа припада кругу оних савремених истраживања ове проблематике која се предузимају у циљу изналажење одговарајућих решења, а зборник радова који се јавља као резултат скупа је не само његова круна већ и најбоља потврда таквог његовог карактера.

¹ Скуп је одржан на Дивчибарама од 20-22. фебруара 2009. год.

Поред предње изнесеног садржај зборника радова карактеришу у његове следеће особености:

Прво, архитектоника зборника прилагођена је његовим циљевима и предмету. Сходно оваквом, сасвим исправном, приступу овом његовом обележју у зборнику се на првом месту налазе радови који говоре уопште о кривичнопроцесном законодавству као незаобилазном фактору ефикасности поступања јавног тужилаштва у извршавању његове основне функције, а то је кривично гоњење учинилаца кривичних дела. Друга група питања овог зборника посвећена је стручно-критичкој анализи ове проблематике код појединих фаза кривичног поступка (случај нпр. са проблематиком истраге, кривичним поступцима по правним лековима и сл.). Даље, узимајући у обзир чињеницу значаја појединих врста посебних и помоћних кривичних поступака у структури кривичног поступка уопште у зборнику је посебно место посвећено и разматрању проблематике процесног положаја јавног тужилаштва у овим поступцима. Примера ради наводимо само два рада овог карактера. То су кривичноправни аспекти малолетничке деликвенције и кажњавање пре главног претреса.

Полазећи од чињенице да је законска норма само један од фактора ефикасности деловања јавног тужилаштва а у циљу што свестранијег разматрања ове проблематике и на тај начин што потпунијег остваривања циља скупа као целине и зборника радова као његовог резултата у зборнику са разматрања и питања која се тичу других фактора ефикасности деловања јавног тужилаштва на пољу борбе против криминалитета. Случај нпр. са питањима која се тичу односа организације јавног тужилаштва и статуса носилаца јавнотужилачких овлашћења и ефикасности њиховог поступања.

Друго, зборник радова је колективно дело и као такав неминовно подразумева и одређене стилске у друге разлике у тексту. Међутим, то ни у ком случају не утиче на остваривање његовог основног циља, а то је да се сваки читалац текста упозна са основним аспектима садржаја законске норме која уређује процесни положај јавног тужилаштва у поступку остваривања његове основне функције, њеним недостацима и пожељним начином нормирања у Законику о кривичном поступку Републике Србије.

Треће, у жељи да дају свој допринос квалитету рада на окончању реформе српског кривичнопроцесног законодавства, а тиме и свој допринос стварању нормативне основе за ефикасније поступање јавног тужилаштва у борби против криминалитета у зборнику је дат и не мали број предлога *de lege ferenda*, што само по себи представља и његову

посебну вредност. Управо, захваљујући овом, зборник радова може да послужи и као веома корисна литература експертним тимовима који раде на изради законских текстова овог карактера.

На самом крају ове рецензије истичем и следеће. Објављивањем овог зборника радова носиоци јавнотужилачких овлашћења, њихове колеге као и други његови корисници добит ће изузетно користан ослонац у свако-дневном раду и расправи о питањима која чине предмет његовог разматрања. Аутор рецензије је убеђен да ће издавање овог зборника бити велики подстицај свим његовим корисницима за њихово ефикасније деловање у оквирима посла који обављају а тиме и велики допринос бољем и ефикаснијем поступању носилаца јавнотужилачких овлашћења у њиховом свакодневном раду. Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије као издавач се може поносити како организацијом скупа чијим резултатом се јавља овај зборник тако и самим зборником. И са ове своје две активности још једном се доказује да је Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије незаобилазан чинилац правног система Србије и уопште друштвеног живота у транзиционој Србији која улаже велике напоре да се докаже и као правна држава. Овим својим издањем, Удружењ, у краткој историји свог постојања, још једном даје допринос бољем раду јавних тужилаштава, ефикаснијем кривичном поступку и заштити друштва и грађана од криминалитета. С обзиром на све ово с задовољством предлажем зборник како за објављивање тако и за његово коришћење од стране свих оних који се на било који начин (теоретски или практично) баве питањима која чине његов садржај. Искрено се надамо да ће зборник бити незаобилазна стручна литература у расправи о било ком питању које се тиче његовог садржаја и још искреније очекујем да ће таква нада бити остварена и да ће наша стручна јавност потврдити оваква очекивања.

У Београду, априла 2009.

Проф. др Станко Бејатовић

ЗАКОНСКА НОРМА КАО ПРЕТПОСТАВКА ЕФИКАСНОСТИ ПОСТУПАЊА ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

1. Опште напомене о законској норми и њеном утицају на ефикасност поступања јавног тужиоца у кривичним стварима

1. Један од изузетно значајних фактора од утицаја на ефикасност деловања јавног тужиоца на пољу борбе против криминалитета, као у осталом и у остваривању циљева криминалне политике уопште, односно боље речено политике сузбијања криминалитета² јесте и кривично законодавство схваћено у ширем смислу речи, а тиме и кривичнопроцесно законодавство као његов нераздвојни део. И у теорији и у пракси неспорна је како њихова функционална повезаност тако и чињеница да од квалитета законске норме, њене адекватне примене у пракси, степена злоупотребе права, као и од организације и функционисања овог државног органа зависи, у не малом обиму, и степен утицаја кривичног законодавства на ефикасност поступања јавног тужиоца у кривичним стварима. Нема сумње, ако одређени законски текст одговара савременим захтевима борбе против криминалитета, ако његове норме налазе адекватну примену у пракси, ако се злоупотребе права свode на минималне случајеве или пак само на његове покушаје и ако је адекватна организација и функционисање овог органа онда је улога кривичног законодавства у ефикасности поступања јавног тужиоца у кривичним стварима не само већа већ и знатно успешнија и супротно.³ Оваква каузална повезаност између кривичног

² О појму криминалне политике види: Др Милан Милутиновић, *Криминална политика*, Београд, 1984. год., и Др Зоран Стојановић, *Политика сузбијања криминалитета*, Нови Сад, 1991. год., Проф. др Станко Бејатовић, *Кривично-процесно законодавство и тешки облици криминала*, Тешки облици криминала, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2004. год., стр. 47.

³ Види: Проф. др Зоран Стојановић, *Кривично законодавство и тешки облици криминалитета*, Тешки облици криминала, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2004. год., стр. 33-44; Проф. др Станко Бејатовић, *Кривично-процесно законодавство и тешки облици криминалитета*, Тешки облици криминала... стр. 44-64; Проф. др Ђорђе Игњатовић, *Сузбијање најтежих облика криминалитета у*

